

Utviklings- og bistandsspørsmål

AV ØYSTEIN TVETER

«En ny verdensorden»

I København ble det den 28. april 1975 av Nordiska Ekumeniska Institutet arrangert en konsultasjon med denne tittel. Tjenestemenn fra de fire nordiske lands utenriksetater og bistandsorganisasjoner, samt utsendinger fra kirkelige hjelpeorganisasjoner og misjonsselskaper deltok. Undertegnede representerte Egede Instituttet.

Innledningsforedragene og samtalen som fulgte disse, konsentrerte seg i det vesentlige om aktuelle spørsmål i forholdet mellom u-land og i-land. Status er gjort opp etter det første utviklingstiår. Professor Gotthard Nygren fra Åbo stilte spørsmålet: «Har vi i hovedsak varit inne på rett väg?» U-landene har svart et klart «nei». Klarest er dette kommet til uttrykk i FN-deklarasjonen (kravet) om en ny internasjonal økonomisk ordning.

De senere års internasjonale finansproblemer og oljekrisen har på en dramatisk måte avdekket den gjensidige avhengighet landene imellom. Samtidig er de råvareproduserende land blitt seg bevisst den mulighet de har til å tvinge resten av verden til å endre de for u-landene ødeleggende internasjonale maktstrukturer og delta i etableringen av et mer rettferdig samfunn nasjonene imellom. Spørsmålet for oss er om vi i i-landene skal være med å styre den utvikling som må og bør komme, i samarbeid og forståelse med u-landene, eller om vi skal fortsette å følge den konfrontasjonslinje som nå dominerer.

Det ble erkjent at økt og mer effektiv u-hjelp ikke representerer noen løsning på de grunnleggende problemer vi står overfor. Deresom ikke de industrialiserte land snarest mulig tar effektive initiativ til et samarbeide som kan bringe alle ut av den katastrofe vi nå allerede er langt inne i, er situasjonen håpløs. På kort sikt er den uten håp for hundrer av millioner asiater, afrikanere og

latinamerikanere. På noe lengre sikt vil håpløsheten også ramme den industrialiserte verden. Ekspedisjonssjef Hedemann fra det Norske UD nevnte at den nye stortingsmeldingen om Norges økonomiske samkvem med u-landene inneholder en erkjennelse av, og et opplegg til hvordan Norge kan bidra til etableringen av en ny økonomisk orden. Andre deltakere i debatten fremholdt at det er behov, ikke bare for en ny handelspolitikk og internasjonal arbeidsdeling. Hånd i hånd med en slik omlegging av strukturer og handelsforhold må det skje en fundamental endring i vår livsform. Verdens ressursituasjon, våre omgivelser og vårt medmenneskelige samfunn lider av langt fremskreden vekstsyke. Den må kureres.

«I stedet for den egoisme som nå er grunnprinsippet i i-landenes forhold overfor resten av verden, må den kristne forvaltertanken vinne innpass.» Ambassadør Olle Dahlen sa dette i et sterkt foredrag om «Kyrkornas ställningstagande till en ny internationell ekonomisk ordning». Den kristne verden har sviktet sitt ansvar – med lidelse, underernæring og undertrykkelse som resultat. Det er kirkens oppgave å påvirke og lede opinionen i påvirkningen av den politiske beslutningsprosess. I dagens situasjon er det maktpåliggende å få avdekket det dilemma våre politikere står overfor: «valget står mellom etisk og politisk selvmord», slik Sigurd Aske formulerte det. Kirkens bidrag til løsningen av utviklingsproblemene er fordelt og ligger på det etiske (som nevnt) og det praktiske plan. Løsningsbestrebelsene lider på den ene side under mangel på moralsk styrke til å gjøre det vi vet er riktig. På den andre siden har vi intet entydig utviklingsbegrep å arbeide ut fra.

Selv om det fortsatt er tale om heving av levestandarden, er økonomisk vekst ikke lenger det eneste mål for utviklingsarbeidet. OPEC-landenes situasjon viser tydelig at stor produksjon og rike valutareserver ikke er ensbetydende med utvikling. Det er behov for et korrigerende utviklingsbegrep som snarere enn innsprøytning av penger legger vekten på motivert deltakelse, der mennesket fungerer som subjekt snarere enn objekt i utviklingsprosessen.

Sigurd Aske antydet følgende formulering av et nytt utviklingsbegrep: Utvikling er en frigjøringsprosess for enkeltmennesket og for samfunnet, hvor man frigjøres fra hemmende overtro, uvitenhet og tradisjon, hvor man blir seg bevisst sin menneskelige identitet, hvor man blir klar over sitt menneskelige potensiell og muligheter, og hvor man får maksimale muligheter for å leve og virke som et fullt og modent menneske.